

**Αποτελεσματικότητα των
υποπρογραμμάτων 1 & 2 Απαρτιωτικού
Ψυχολογικού Θεραπευτικού Προγράμματος
στην Ελλάδα (I.P.T.) σε νευρογνωστικές
μεταβλητές σε σχιζοφρενείς ασθενείς**

Γεώργιος Αβραάμ, MD
Βάια Λέστου, PhD
Κωνσταντίνος Ευθυμίου, PhD
& Ιωάννης Χρυσόπουλος, MSc

- Οι σχιζοφρενείς ασθενείς που διαμένουν στην κοινότητα λαμβάνουν υπηρεσίες υποστήριξης από τα Εξωτερικά Ιατρεία των **Γενικών Νοσοκομείων** και από **Κέντρα Ημέρας** για ενήλικες με ψυχικές διαταραχές.
- Οι ασθενείς λαμβάνουν τις εξής υπηρεσίες:
  - Φαρμακοθεραπεία-μηνιαία συνταγογράφηση
  - Ατομική συμβουλευτική και υποστήριξη
  - Συμμετοχή σε θεραπευτικές δραστηριότητες και ψυχοκοινωνικές θεραπείες αποκατάστασης
  - Υποστήριξη σε κοινωνικές/ασφαλιστικές δυσκολίες

Προσφερόμενες υπηρεσίες στην σχιζοφρένεια

- Ανήκουν στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (Ε.Σ.Υ)
- Δεν ανήκουν σε ακαδημαϊκά-πανεπιστημιακά ιδρύματα
- Εξυπηρετούν την συντριπτική πλειοψηφία των εξωτερικών ασθενών
- Περιλαμβάνουν προστατευόμενα διαμερίσματα, ξενώνες, οικοτροφεία για την μετάβαση από την νοσηλεία στην ανεξάρτητη διαβίωση.
- Παίζουν σημαντικότατο ρόλο στην ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα.

Κοινά χαρακτηριστικά υπηρεσιών

- Αυτός ο τύπος υπηρεσιών είναι ιδιαίτερα σημαντικός για του **Έλληνες** ασθενείς, κυρίως λόγω της απουσίας ειδικών μονάδων αποκατάστασης για την σχιζοφρένεια στην χώρα μας.
- Ο **σκοπός** της παρούσας μελέτης είναι η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των γνωστικών υποπρογραμμάτων του (IPT-cog) Integrated Psychological Therapy σε νευρογνωστικές μεταβλητές στην σχιζοφρένεια.

Σκοπός

- Το συμβουλευτικό-θεραπευτικό Κέντρο Ημέρας ``Ανέλιξη``.
- Ανοιχτή στην κοινότητα μονάδα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και αποκατάστασης για ενήλικες με χρόνιες ψυχικές διαταραχές (υπό την αιγίδα του Ελληνικού προγράμματος ψυχιατρικής μεταρρύθμισης ``Ψυχαργώς``).

Χώροι εφαρμογής του προγράμματος

- Το συμβουλευτικό-θεραπευτικό Κέντρο Ημέρας “Ανέλιξη”.
- Ανοιχτή στην κοινότητα μονάδα ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και αποκατάστασης για ενήλικες με χρόνιες ψυχικές διαταραχές (υπό την αιγίδα του Ελληνικού προγράμματος ψυχιατρικής μεταρρύθμισης “Ψυχαργώς”).
- Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών ο “Ευαγγελισμός”
- Ένα από τα μεγαλύτερα αστικά νοσοκομεία με 943 κλίνες που υπάγεται στην πρώτη ΔΥΠΕ Αττικής

Χώροι εφαρμογής του προγράμματος

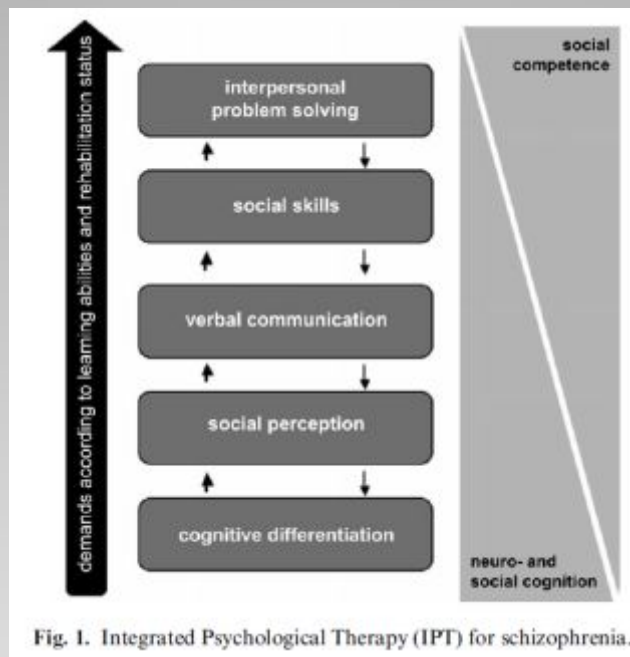

Fig. 1. Integrated Psychological Therapy (IPT) for schizophrenia.

Roder et al., (2006)

Γνωστικά υποπρογράμματα IPT

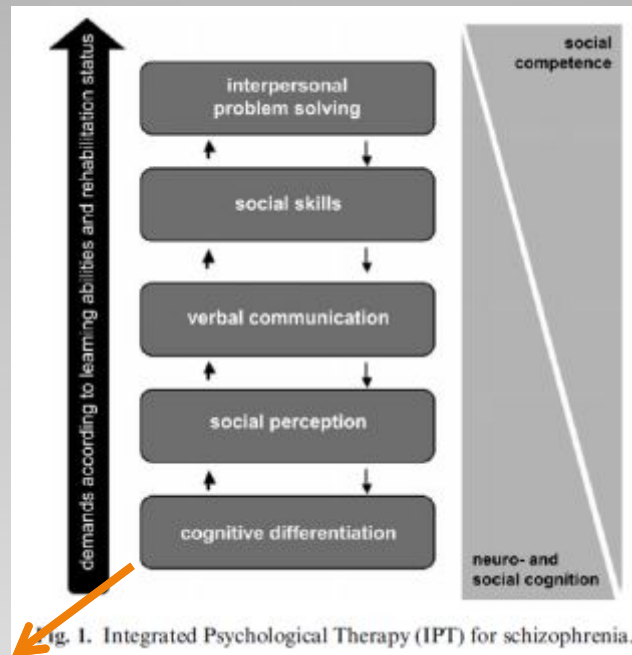
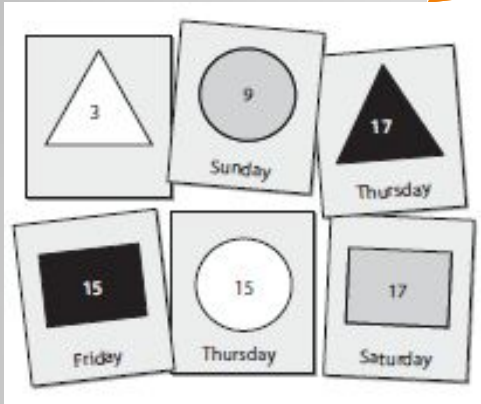

Fig. 1. Integrated Psychological Therapy (IPT) for schizophrenia.

Roder et al., (2006)

Γνωστικά υποπρογράμματα IPT

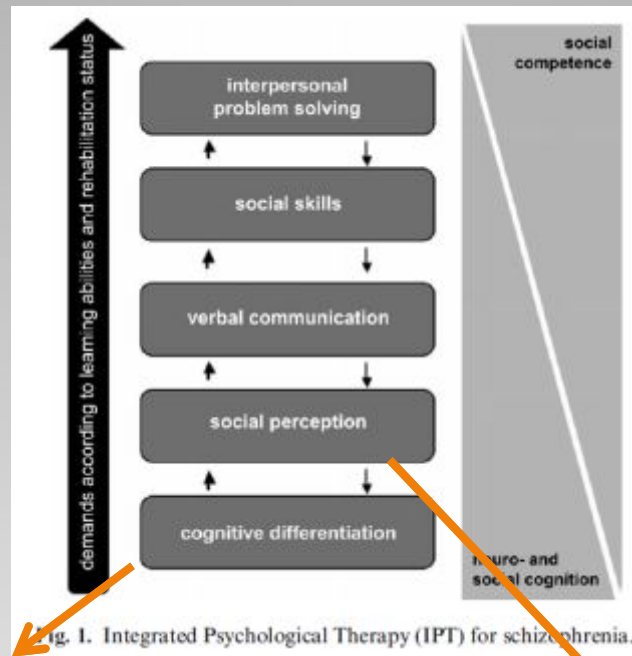
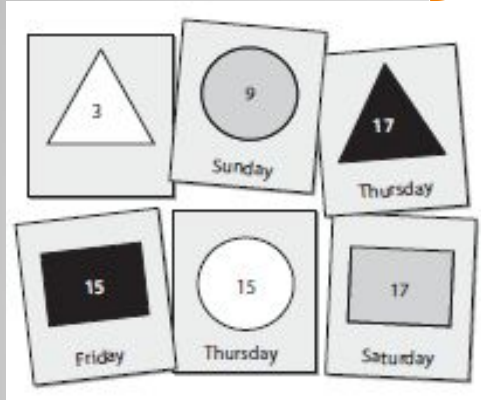

Fig. 1. Integrated Psychological Therapy (IPT) for schizophrenia.

Roder et al., (2006)

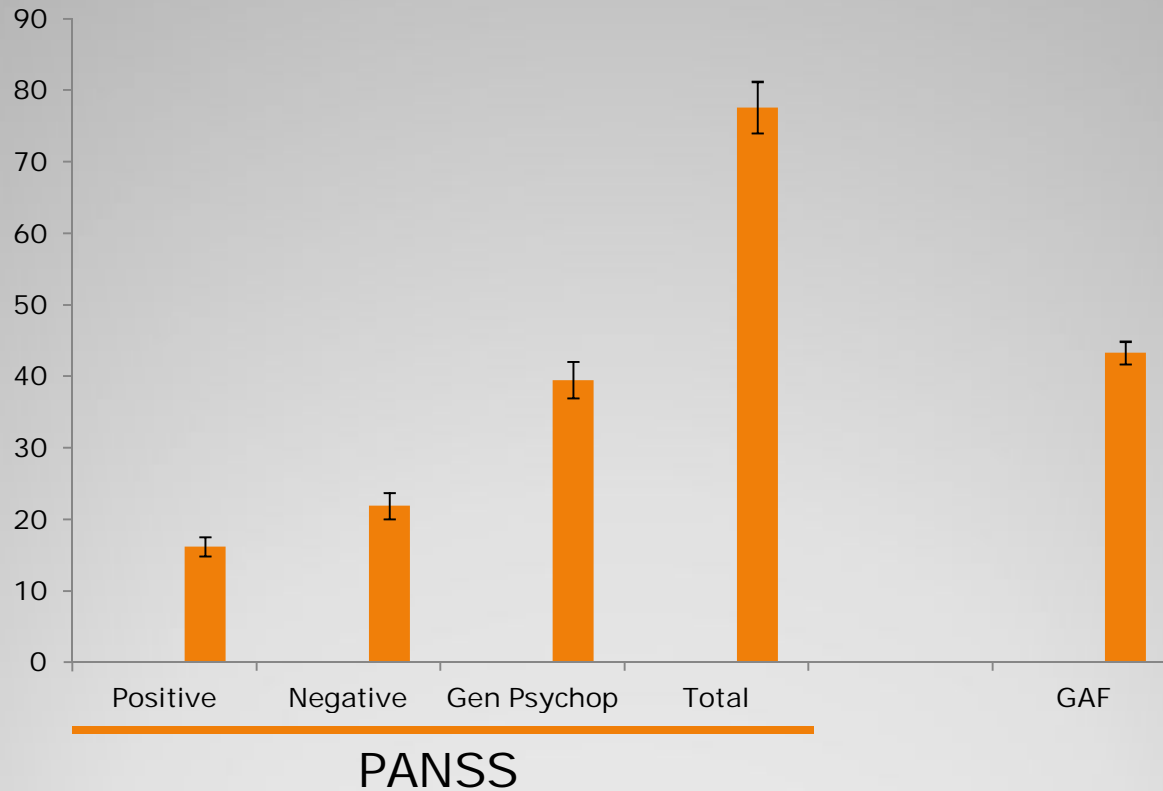

Γνωστικά υποπρογράμματα IPT

	M	SD
Αριθμός ασθενών	10	-
A : Γ	100:0	-
Ηλικία	36,2	7,7
Διάρκεια νοσηλείας (μήνες)	1,5	2,5
Διάρκεια ψυχικής διαταραχής (έτη)	16,2	6,8
Καθημερινή δόση αντιψυχωτικής αγωγής στη έναρξη (ισοδύναμα chlorpromazine σε mg)	672,5	413,7

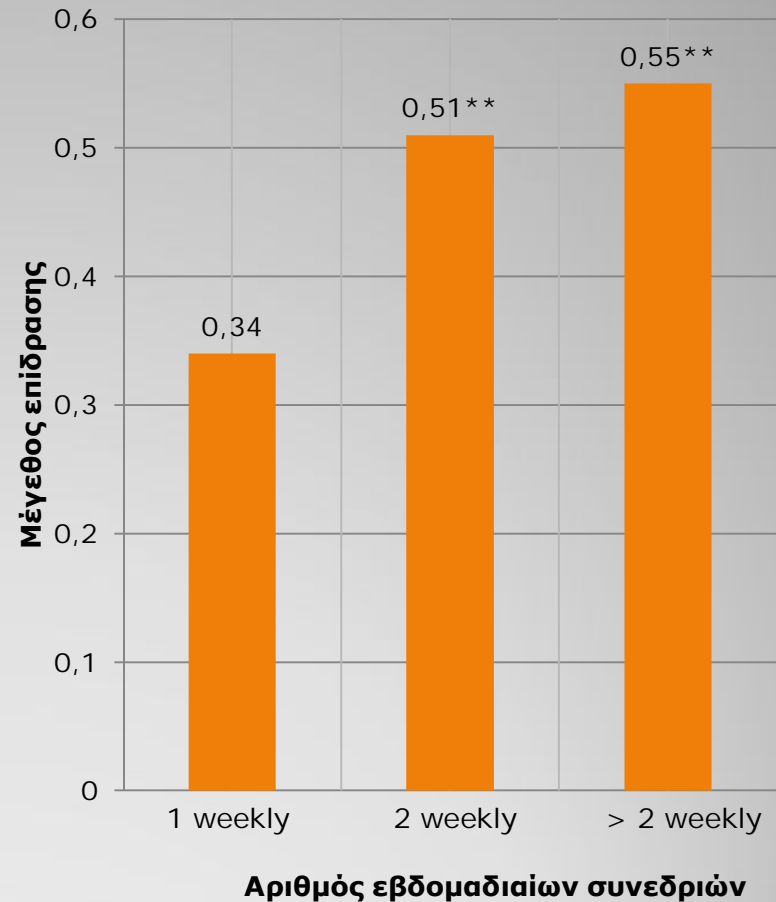
- Η διάγνωση της σχιζοφρένειας (ICD-10, DSM-V) εκτιμήθηκε από την DIP

Δημογραφικά και κλινικά χαρακτηριστικά

Ψυχοπαθολογία & λειτουργικότητα

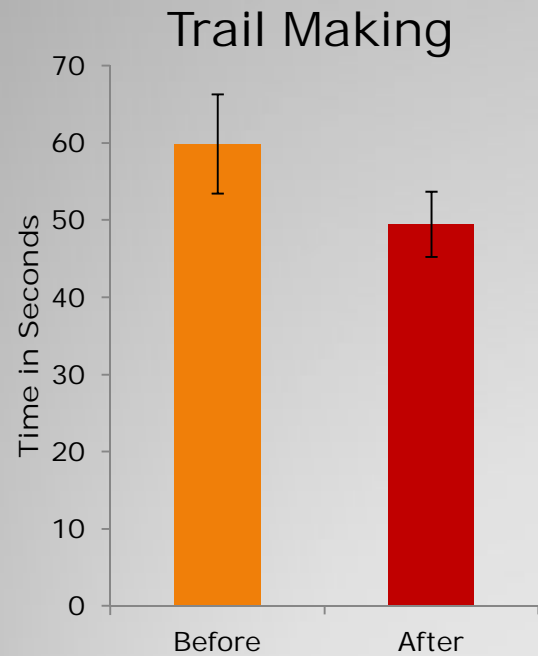
- 20-24 sessions
- 2 εβδομαδιαίες συνεδρίες
- 1.5 ώρες σε διάρκεια
- 10 σε κάθε υποπρόγραμμα
- Επίσης 2-4 επαναληπτικές συνεδρίες με επαναλήψεις και από τα δύο υποπρογράμματα
- Ολική διάρκεια παρέμβασης 3 μήνες
- Dropout, 1 από την ομάδα A και 1 από την ομάδα B (15,3%)

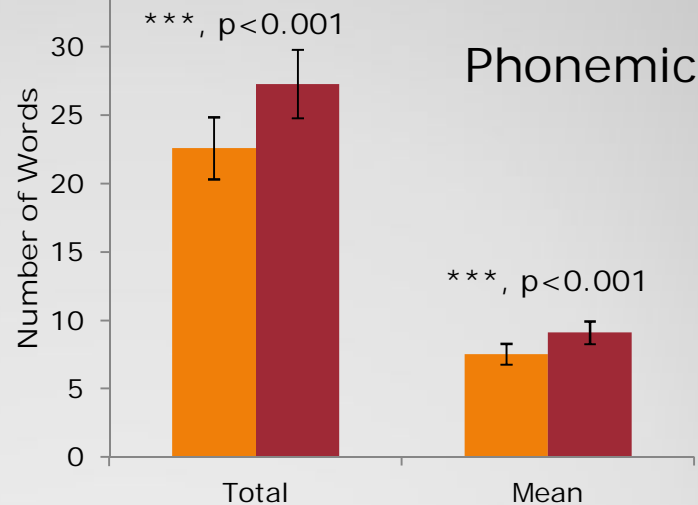
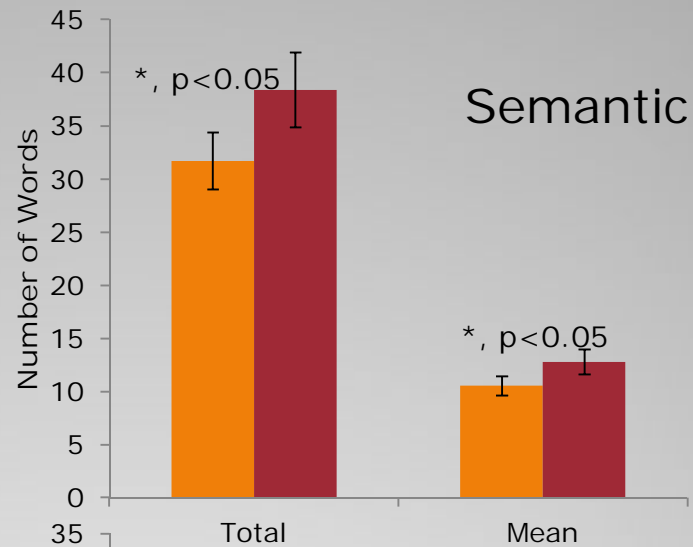
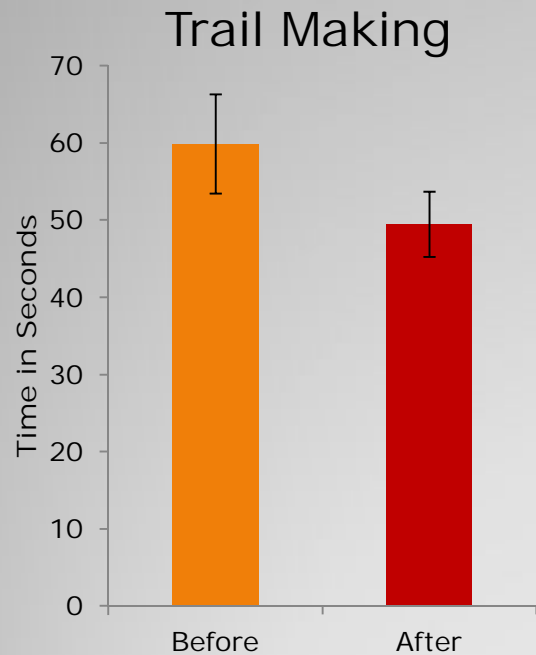
Πρωτόκολλο εφαρμογής

Cognitive Domain	Test	Brief Description
Speed of Processing (ταχύτητα επεξεργασίας)	Trail Making Test: Part A	Timed paper-and-pencil test in which respondent draws a line to connect consecutively numbered circles placed irregularly on a sheet of paper
	Verbal Fluency Test	Orally administered test in which respondent generates as many words as possible from a category in a given time (60 secs). This category can be <u>semantic</u> (animals or fruits), or <u>phonemic</u> (begin with letter <i>p</i>)
Working Memory (verbal) Μνήμη εργασίας (ακουστική)	Letter Number Span	Orally administered test in which respondent mentally reorders strings of number and letters and repeats them to administrator
Attention (executive function) Προσοχή	Stroop	Reading Test in which the respondent goes down a Word Page with color words printed in black ink, a Color Page with 'Xs' printed in color, and a color-Word Page with words from the first page printed in colors from the second page. The respondent goes down each sheet reading words or naming the ink colors as quickly as possible within a time limit
Verbal Learning & Memory Ακουστική μάθηση και μνήμη	Greek Verbal Learning Test	Orally administered, the respondent is asked to recall "Monday's shopping list". The list contains sixteen common words, each of which belongs to one of four categories: thus, there are four fruits, four herbs and spices.
Social Cognition Κοινωνική μάθηση	Social Perception Scale	Visually presented photographs, the respondent identifies the stimuli, interprets the scene and gives relevant title

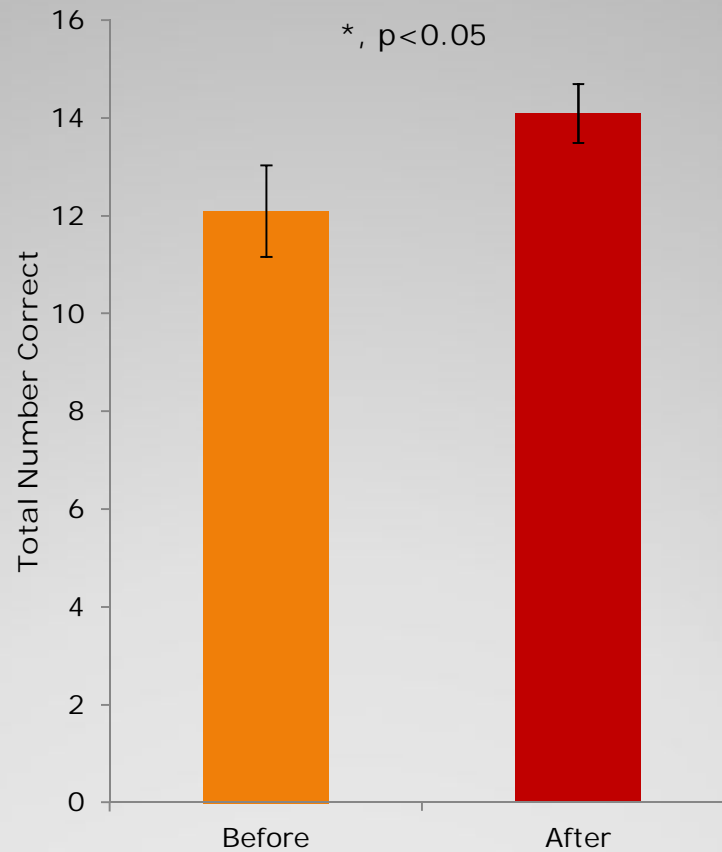
Νευρογνωστική Αξιολόγηση

Ταχύτητα επεξεργασίας (TMT, VF)

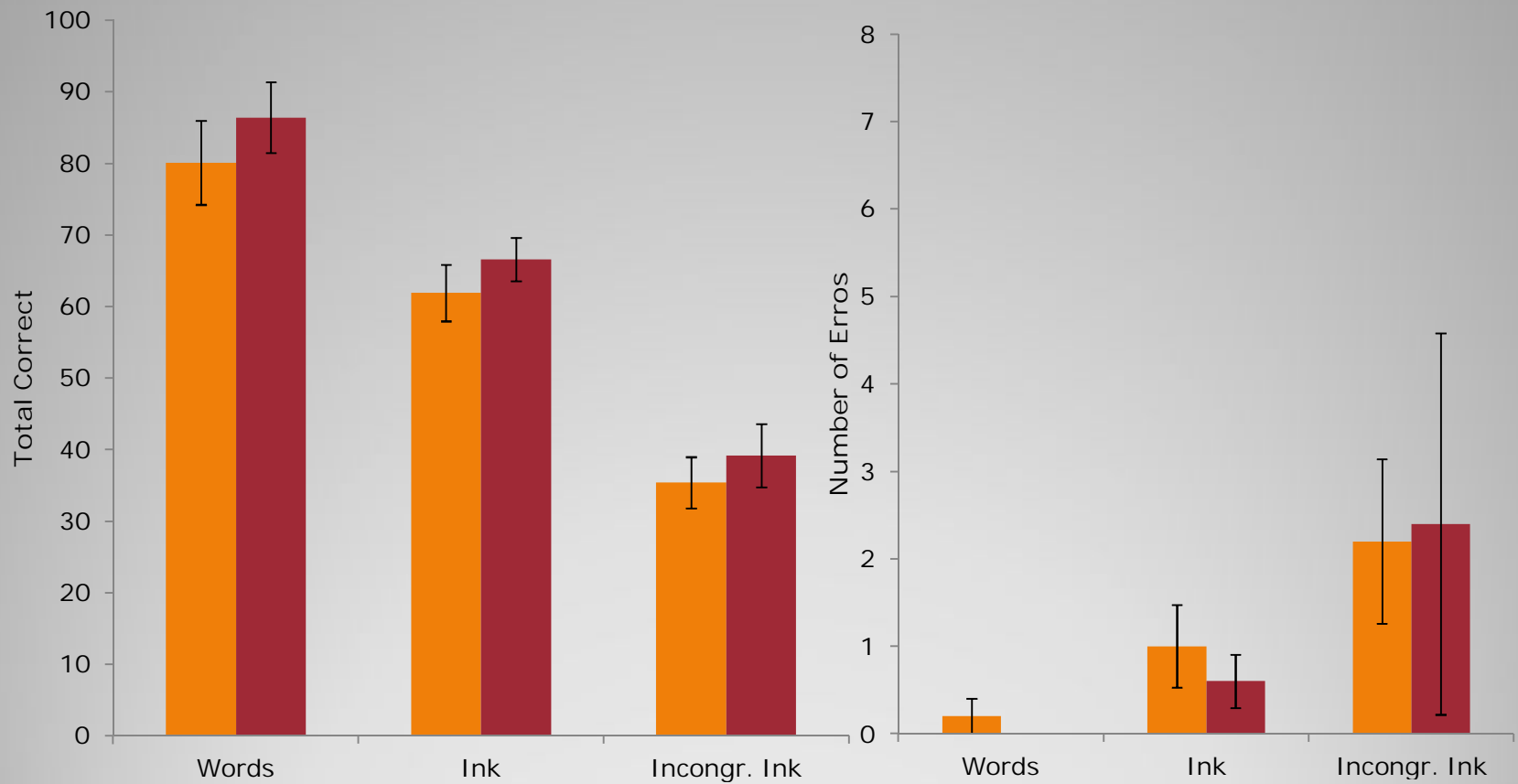

Ταχύτητα επεξεργασίας (TMT, VF)

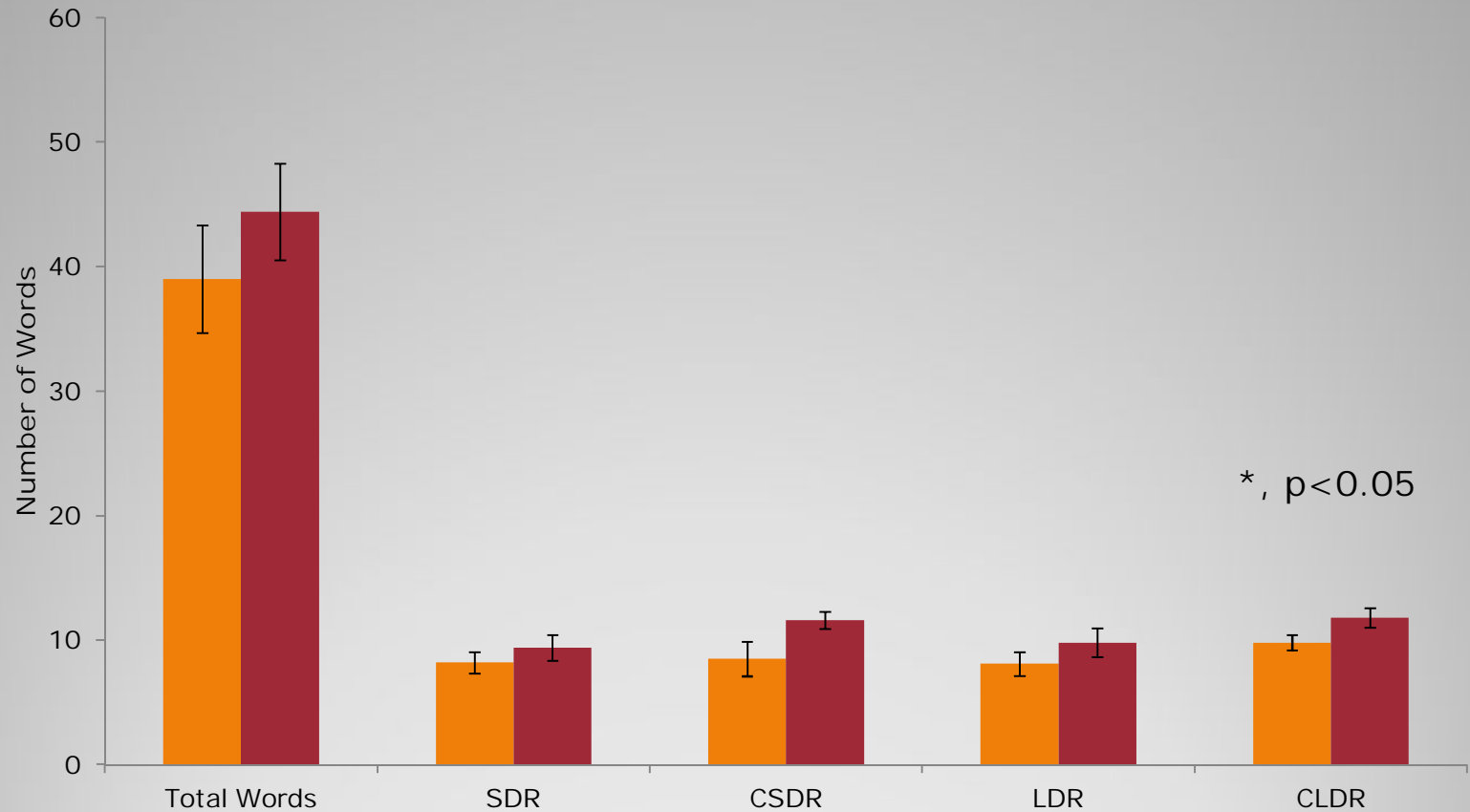

Μνήμη εργασίας (LNS)

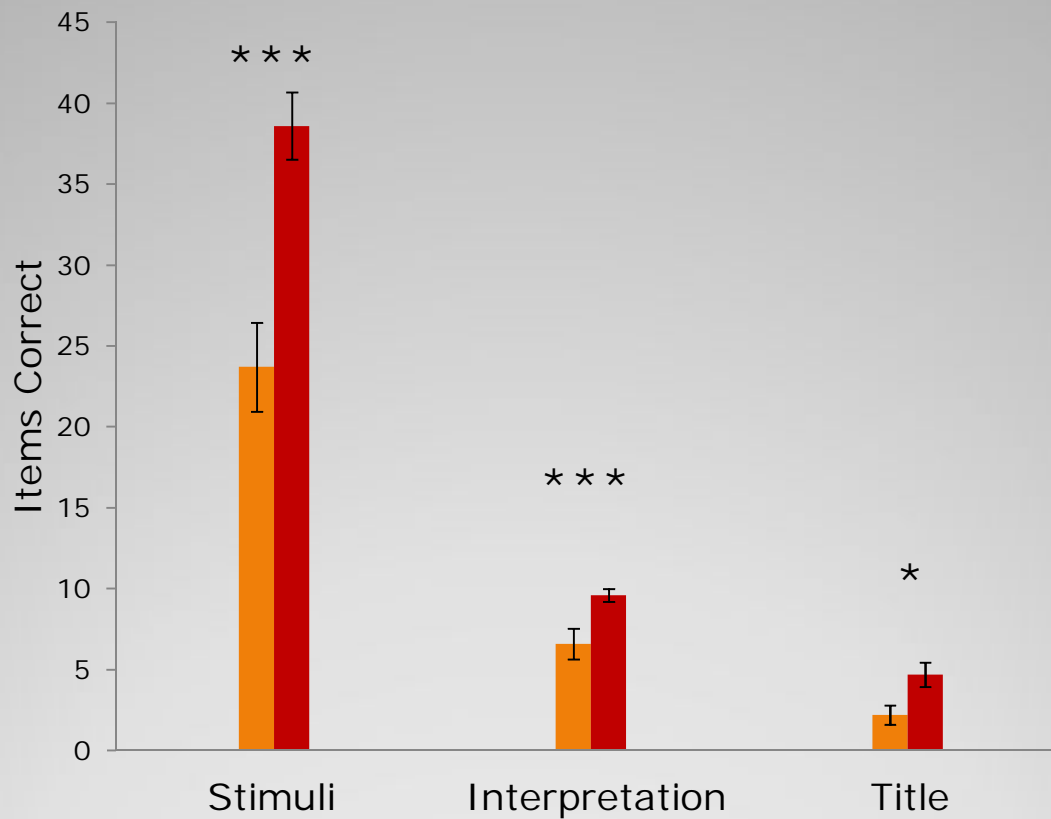

Προσοχή (Stroop)

Ακουστική μάθηση και μνήμη (GVLT)

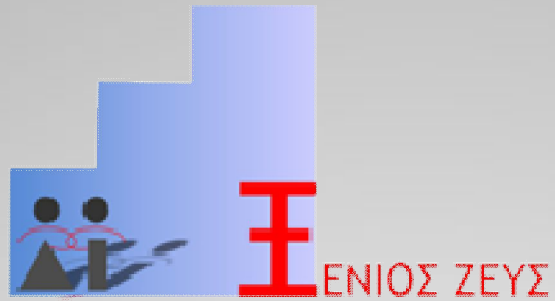
Κοινωνική μάθηση (SPS)

Neuropsychological Variables	N	df	p	ES
Speed of Processing				
TMT A	10	9	ns	
S V Fluency Total Words	10	9	p<0.05	0,85
S V Fluency Average Words	10	9	p<0.05	0,85
S V Fluency Clusters	10	9		
S V Fluency Repetitions	10	9		
S V Fluency Errors	10	9		
S V Fluency No Trans btw clusters	10	9		
P V Fluency Total Words	10	9	p<0.001	1,51
P V Fluency Average Words	10	9	p<0.001	1,51
P V Fluency Clusters	10	9		
P V Fluency Repetitions	10	9		
P V Fluency Errors	10	9		
P V Fluency No Trans btw clusters	10	9		
Verbal Working Memory				
LNS	10	9	p<0.05	0,83
Attention/Executive Function				
Total_words	10	9	ns	
Total_Ink	10	9	ns	
Total_IncongrInk	10	9	ns	
Errors_words	10	9	ns	
Errors_Ink	10	9	ns	
Errors_IncongrInk	10	9	ns	
Verbal Learning & Memory				
GVLТ_Total Words	10	9	ns	
GVLТ_SDR	10	9	ns	
GVLТ_CSDR	10	9	ns	
GVLТ_LDR	10	9	ns	
GVLТ_CLDR	10	9	p<0.05	0,95
Social Perception				
Stimuli	10	9	p<0.001	2,02
Interpretation	10	9	p<0.001	1,42
Title	10	9	p<0.05	0,76

Περίληψη αποτελεσμάτων

- Σε αναμονή των αποτελεσμάτων από τα 5 υποπρογράμματα του IPT σε follow-up έξι μηνών
- Γενικά μια θετική και ευχάριστη εμπειρία τόσο για τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας όσο και για τους ασθενείς.
- Να περιληφθεί το IPT ως μια διαθέσιμη υπηρεσία ψυχολογικής θεραπείας στις συνήθεις προσφερόμενες υπηρεσίες στα Κέντρα ημέρας και τα Γενικά Νοσοκομεία

Συμπεράσματα, μελλοντικές κατευθύνσεις

Ευχαριστώ

Verbal Concept Exercises

There are different exercises for conceptual hierarchies, synonyms, antonyms, word definitions and context-dependent words, which can be carried out with word cards according to the context and exercise.

Conceptual Hierarchy Exercise. Participants are shown a word or phrase (e.g. cooking) and asked to name related words as they come to mind. Afterwards all the words mentioned are organized into hypernyms and hyponyms.

Synonym Exercise. Group members name words with the same meaning as a particular word (e.g. work). They then make up sentences using these words and decide whether there are any differences in meaning.

Antonym Exercise. The procedure is analogous to the synonym exercise.

Word Definition Exercise. The group members are asked to explain a word (e.g. door) to the co-therapist. They try to determine important aspects that enable them to describe the word.

Word Clue Exercise. Group member A is handed a card with 2 words printed on it, of which one is underlined (example: ballpoint pen – fountain pen), and group member A is requested to read both words aloud without revealing which one is underlined. Then he/she is asked to think of a word that enables the other group members to identify the underlined term.

Context-Dependent Word Exercise. The group members explain and discuss the different meanings of a word (e.g. bulb: tulip bulb – light bulb).

EXTRA – Exercises I

Gathering Information

The group members are asked to describe a slide as accurately and as detailed as possible. At this step the slide should not be interpreted. Gathering information step by step and learning how to describe situations is a fundamental and important objective in this subprogram, building the base of the further proceeding.

Interpretation and Discussion

Group members are asked to state their views on possible interpretations of the situation and the expressed emotions depicted on the slide. Every opinion needs justification by reference to the actual visual information gathered in the first step. All the group members subsequently discuss the different possible interpretations. They learn how to judge the correctness and the likeliness of each interpretation. By comparing and substantiating various interpretations, the participants learn to resolve cognitive dissonance rather than just adopting group consensus. In addition, they learn to decode facial affects and emotional gestures and to understand how and why a social situation can be interpreted in various ways.

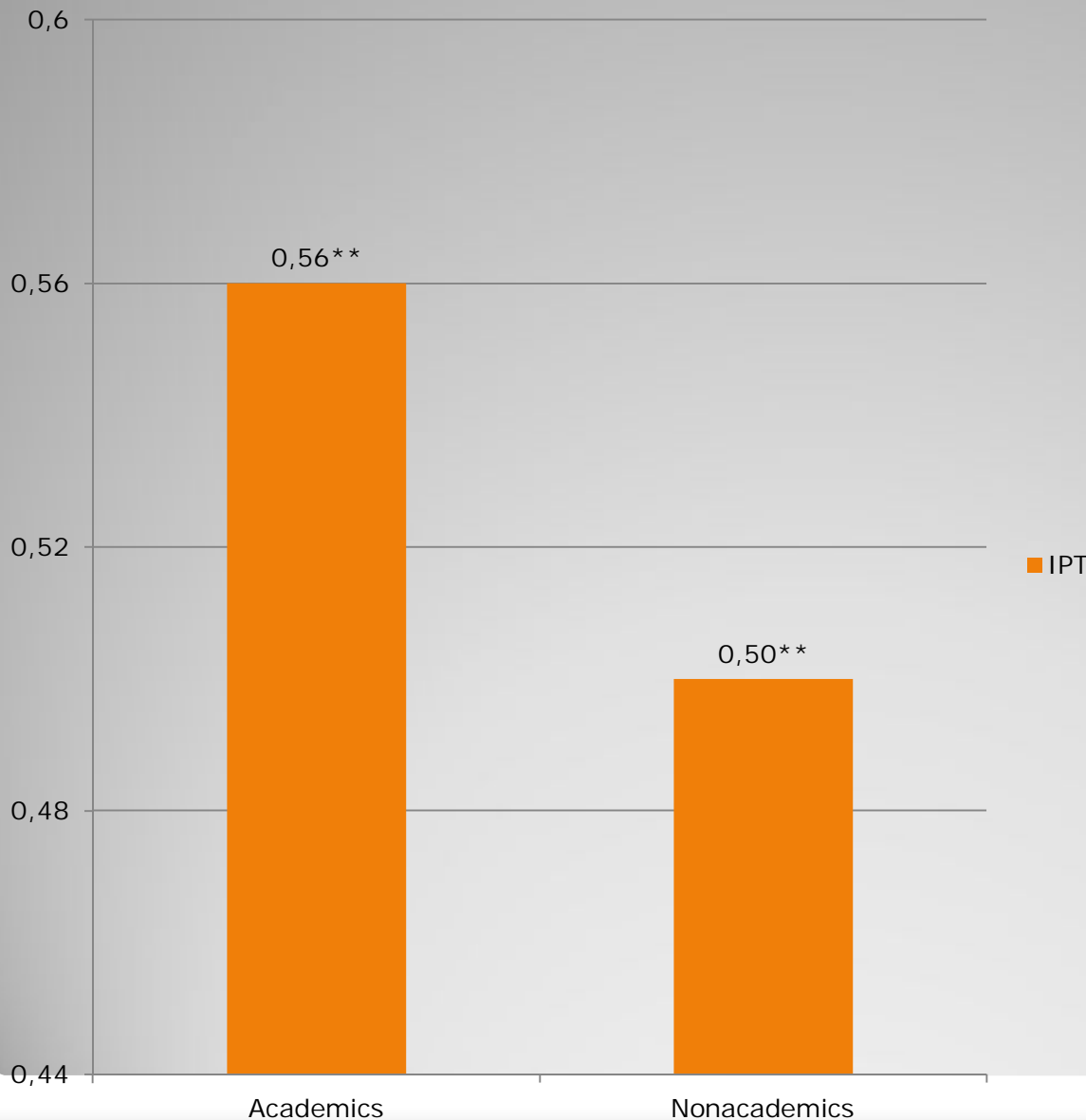
Assigning a Title

After gathering information and interpreting the pictures, the therapist asks the group members to choose a title for the picture. It should be short and meaningful, reflecting the most important aspects of the social situation on the slide (summarizing the contents of the slide). The appropriateness of the suggested title will enable the therapists to verify whether the key aspects of a situation have been perceived and understood.

EXTRA – Exercises II

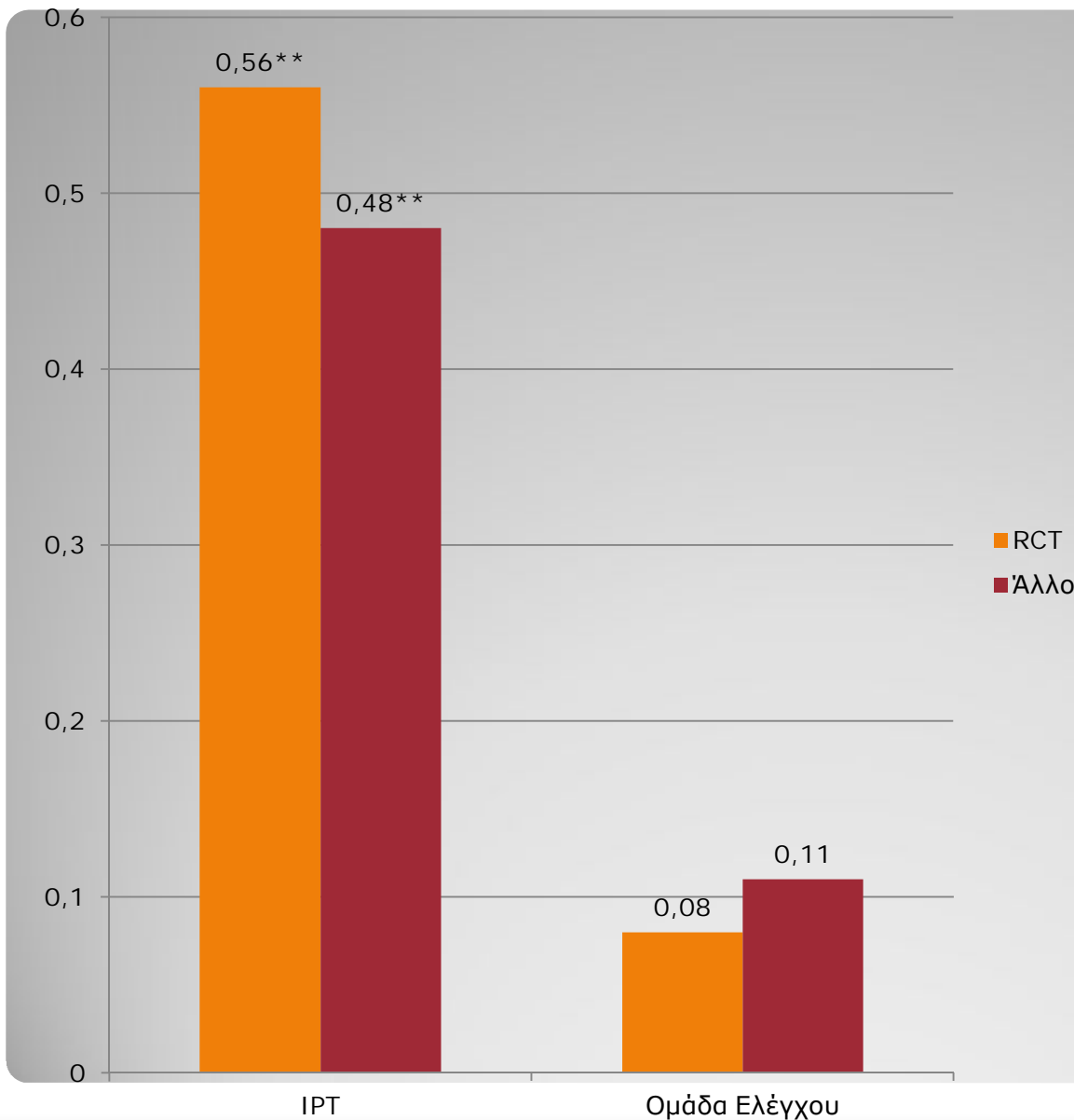

Χαρακτηριστικά πλαίσιου

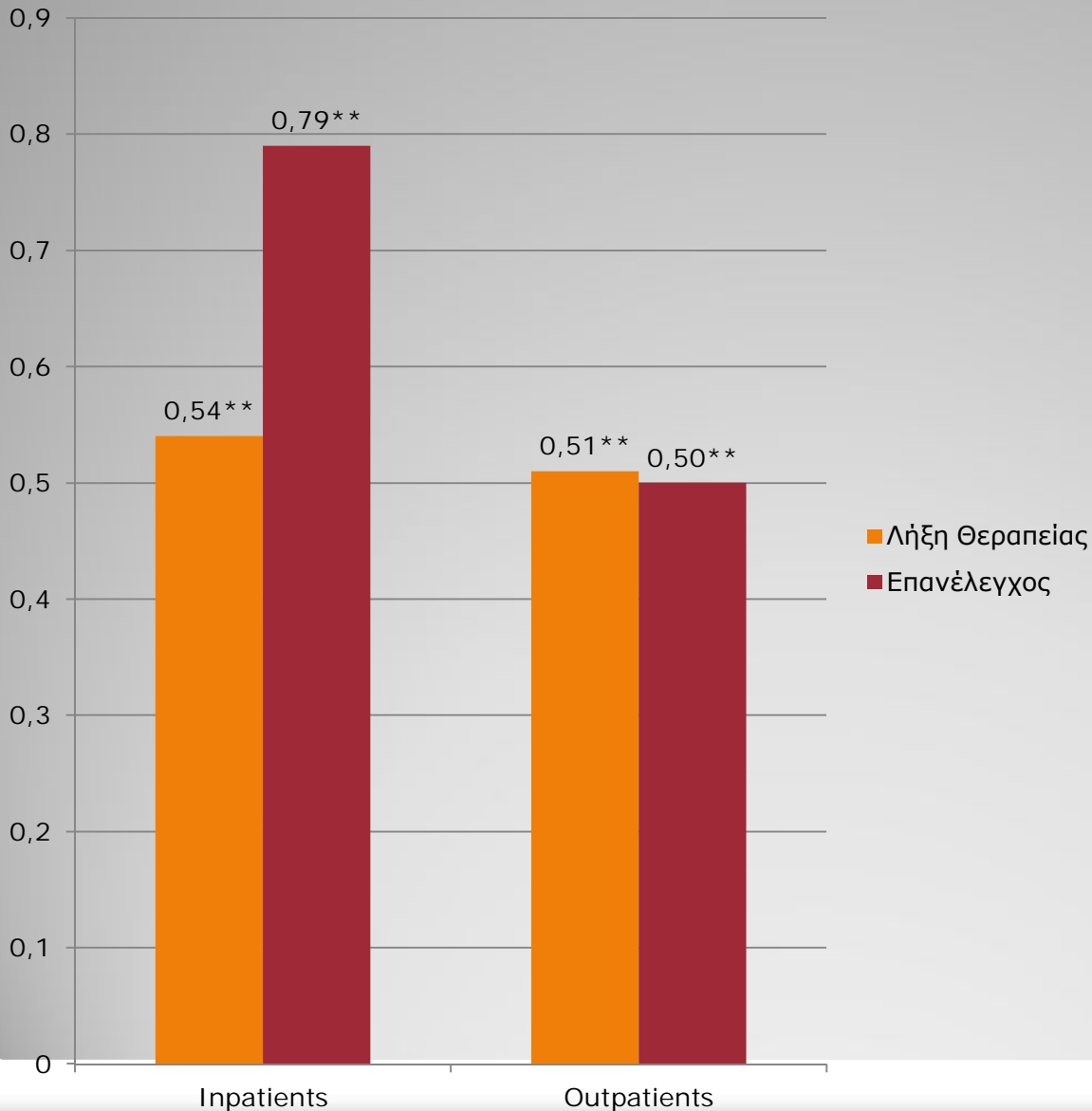
Επιπροσθέτως, η αποτελεσματικότητα του προγράμματος δεν φάνηκε να επηρεάζεται, ούτε από το είδος του **κέντρου εφαρμογής της παρέμβασης**. Τόσο κατά την εφαρμογή του σε ακαδημαϊκά κέντρα, όσο και σε μη ακαδημαϊκά, η μέση επίδραση ήταν στατιστικά σημαντική

Χαρακτηριστικά ερευνών

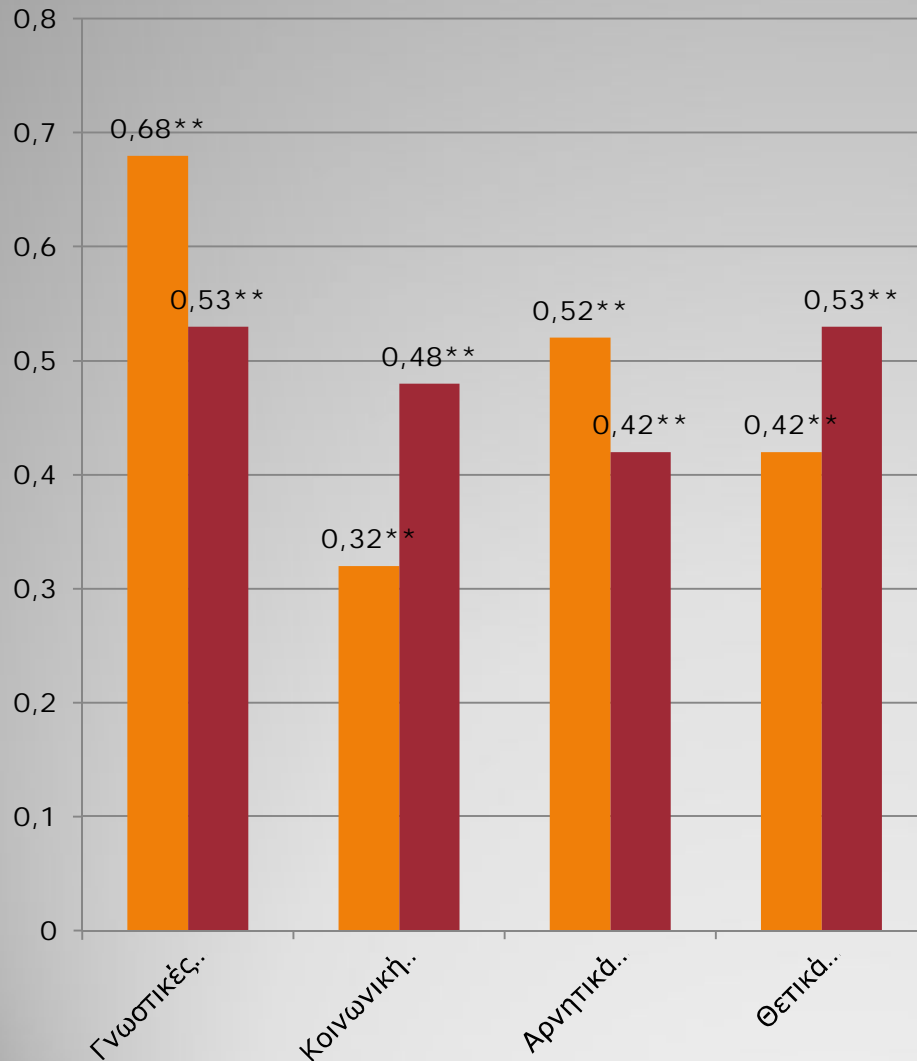
Η **μεθοδολογία** της έρευνας δεν επηρέασε σημαντικά τη συνολική επίδραση της θεραπείας. Συγκεκριμένα, οι έρευνες που χρησιμοποίησαν τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη δοκιμασία (RCTs) έδειξαν ελάχιστα μεγαλύτερη επίδραση από ότι οι έρευνες με άλλο σχεδιασμό. **Κοινώς, το IPT έδειξε στατιστικά σημαντική επίδραση ανεξαρτήτως μεθοδολογίας έρευνας.**

Χαρακτηριστικά ασθενών

Τα αποτελέσματα υπήρξαν ανεξάρτητα και από το εάν εφαρμόστηκαν σε εσωτερικούς ή εξωτερικούς ασθενείς, κατά τη λήξη της θεραπείας. Το ίδιο ισχύει και για τον επανέλεγχο, καθώς αν και εντοπίστηκε μεγαλύτερο μέγεθος επίδρασης στους ενδονοσοκομειακούς ασθενείς, η διαφορά δεν ήταν σημαντική. Το μεγαλύτερο ES στους ενδονοσοκομειακούς είναι συμβατό και με άλλες μετα-αναλύσεις, κι εξηγείται από την έντονη παθολογία της ομάδας αυτής (Roder et. al., 2006).

Αποτελεσματικότητα α βάση υποπρογραμμάτων

Οι έρευνες διαχωρίστηκαν ανάλογα με το εάν χρησιμοποίησαν τα **γνωστικά υποπρογράμματα** (COG SP) ή τα **κοινωνικά υποπρογράμματα** (SOC SP), ως κύριο (άμεσο) στόχο παρέμβασης.

Τα άμεσα αποτελέσματα μετά τη θεραπεία ήταν μεγαλύτερα στις υπό στόχους περιοχές. Τα ESs ήταν σημαντικά.